TRANZAKCIÓKEZELÉS
ADATBÁZISOK SEPSISZENTGYÖRGY

Dóka - Molnár Andrea
andrea.molnar@ubbcluj.ro

BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
Matematika és Informatika Kar

- Eddig feltételeztük:
  - egy felhasználó van csak;
  - a lekérdezések/módosítások hiba nélkül lefutnak.
- A valóságban problémákat okozhat:
  - műveletek párhuzamos végrehajtása, többfelhasználós működés (pl. banki rendszerek, helyfoglalás)
  - rendszerhibák fellépése

Megoldandó problémák

- Többfelhasználós működés

1. felhasználó: $u1; u2; : : : ; u10$
2. felhasználó: $v1; v2; : : : ; v103$

Ez a két utasítássorozat nem elkülönülve jön, hanem összefésülődnek:

$u1; v1; v2; u2; u3; v3; : : : ; v103; u10$

Ebből viszont problémák származhatnak:

1. felhasználó: READ A, A + +, WRITE A
2. felhasználó: READ A, A + +, WRITE A

Ha ezek úgy fésül ődnek össze, hogy:

(READ A)1, (READ A)2, (A + +)1,(A + +)2, (WRITE A)1, (WRITE A)2

akkor a végén csak eggyel nő A értéke, holott kettővel kellett volna.

Bevezető példa
ATM adatbázisa

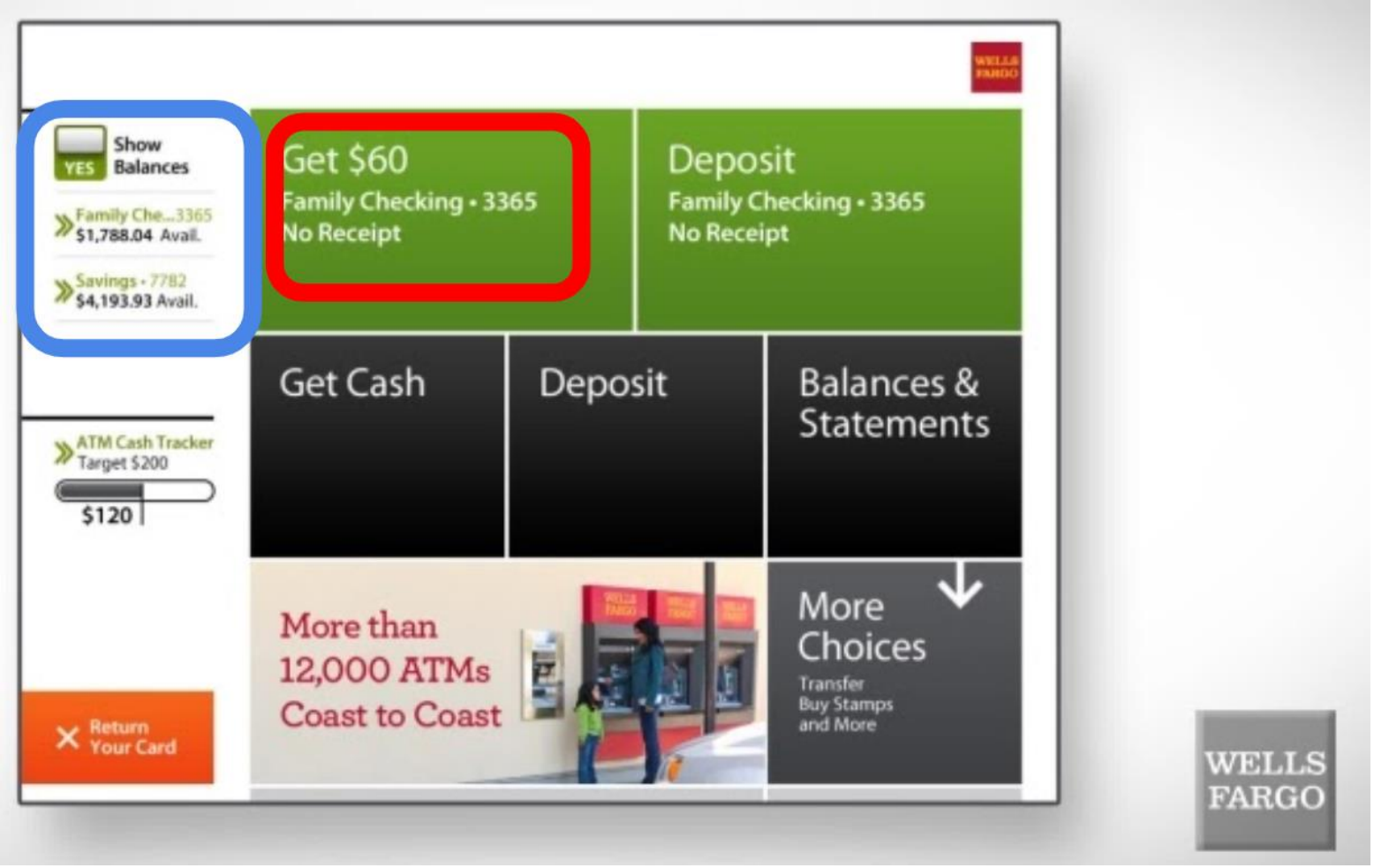

Forrás: https://bit.ly/2HD4f40

Bevezető példa
ATM adatbázisa

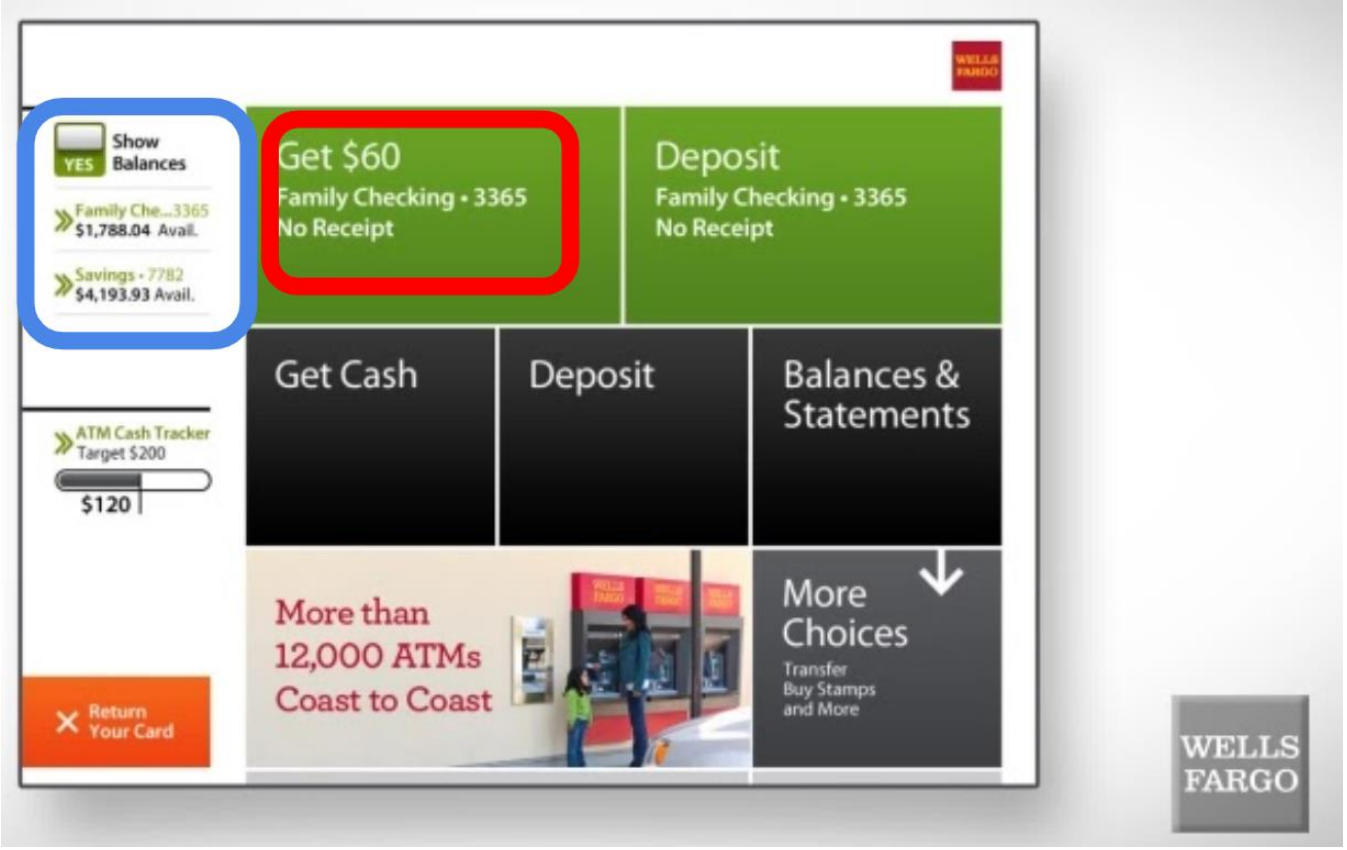

Forrás: https://bit.ly/2HD4f40

- Műveletek:
  1. Egyenleg lekérése
  2. Pénz kiadása
  3. Egyenleg módosítása

Mi történik, ha valamelyik lépésnél hiba lép fel?
Definiálhatunk-e más sorrendet
a műveletek esetén?

Megoldandó problémák

- Rendszerhibák
  - Példa: átutalunk egyik helyről a másik helyre pénzt:

    A := A -50 B := B + 50
  - Ha az a közepén meghal: hibás állapot jön létre.

Tranzakciókezelés

- A valóságban problémákat okozhat:
  - műveletek párhuzamos végrehajtása, többfelhasználós működés (pl. banki rendszerek, helyfoglalás)
  - rendszerhibák fellépése

Problémák megoldása ↔ tranzakciókezelő dolga:

- párhuzamosság biztosítása többfelhasználós működés esetén is
- rendszerhibák utáni helyreállítás (az adatbázist inkonzisztens állapotból konzisztens állapotba kell hozni)

Megoldás: **tranzakció**

Tranzakciókezelés

- Tranzakció = az adatbázison végzett műveletek (parancsok) sorozata, mely az ABKR szempontjából **egy egységet** alkot:
  - Ha lehetséges: az egész tranzakció végrehajtása.
  - Ha nem lehetséges: semmi változtatást ne végezzen az adatbázison a tranzakció.

  ⇒ **A (atomicity) - atomiság**

További elvárások

- **C (consistency) – konzisztencia:** a tranzakció a helyesség (konzisztencia) egysége, az adatbázist egy helyes állapotból egy másik helyes állapotba alakítja.
- **I (isolation) – izoláció:** különböző tranzakciók egymástól elszigetelten futnak, mintha egymás után hajtódnának végre; *valójában*: egyidejűleg versengenek az adatbázis elemekért.
- **D (durability) – tartósság:** ha a tranzakció elért a végpontjához (COMMIT), az általa végzett adatbázis-módosítások véglegesek, még ha közben esetleg hiba is lép fel.

+ A (atomicity) – atomiság → tranzakciók **ACID tulajdonságai** ⇔ A tranzakció a ***konkurencia***, a ***helyesség*** és a ***visszaállítás*** egysége.

További elvárások

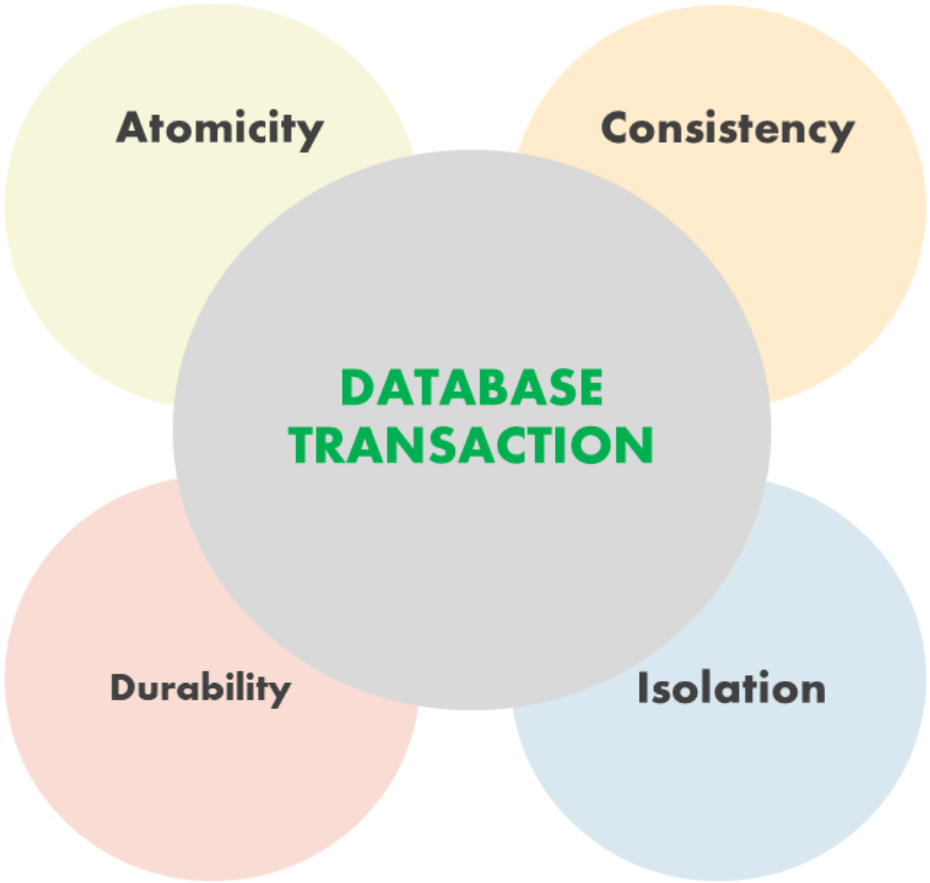

⇒ tranzakciók **ACID tulajdonságai** ⇔ A tranzakció a ***konkurencia***, a ***helyesség*** és a ***visszaállítás*** egysége.

További elvárások

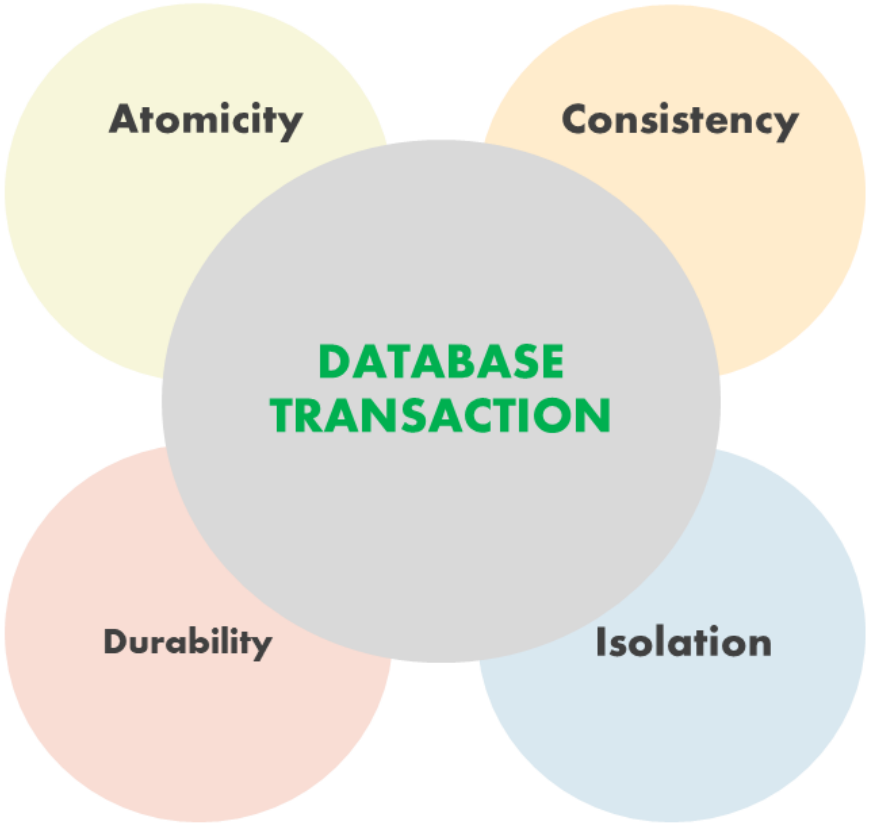

Konzisztencia – mindig adottnak tekintjük.

Másik három tulajdonság biztosítása: ABKR feladata.

Többfelhasználós működés

Konzisztencia – mindig adottnak tekintjük.

⇔ CÉL: párhuzamos hozzáférés biztosítása oly módon, hogy a konzisztencia megmaradjon.

- Ettől kezdve feltételezzük:

  Ha **T** tranzakció indulásakor *DB* adatbázis konzisztens állapotban van

  \+ **T** tranzakció egyedül fut le (többitől elkülönítve)

  ⇒ **T** tranzakció befejezésekor *DB'* adatbázist konzisztens állapotban hagyja.

Többfelhasználós működés

Konzisztencia – mindig adottnak tekintjük.

⇔ CÉL: párhuzamos hozzáférés biztosítása oly módon, hogy a konzisztencia megmaradjon.

⇒ tranzakció = konzisztenciát megtartó adatmódosító (adatkezelő) műveletek sorozata

Implicit vs. Explicit tranzakció

```
INSERT INTO Alkalmazottak
  VALUES (123454, 'Kovács
  Lehel', 2, 500)

UPDATE Alkalmazottak
SET Fizetés=Fizetés * 1.2

CREATE TABLE Activities(
   ActivID int IDENTITY
   (1, 1) NOT NULL,
   TaskID int NOT NULL,
   CPersonID int NULL,
   PlannedStartDate date,
   PlannedEndDate date,
   RealStartDate date,
   … )
```

- Tranzakció kezdete:

BEGIN TRANSACTION

- Sikeres befejeződése:

COMMIT [TRANSACTION]

- Sikertelen befejezése:

ROLLBACK [TRANSACTION]

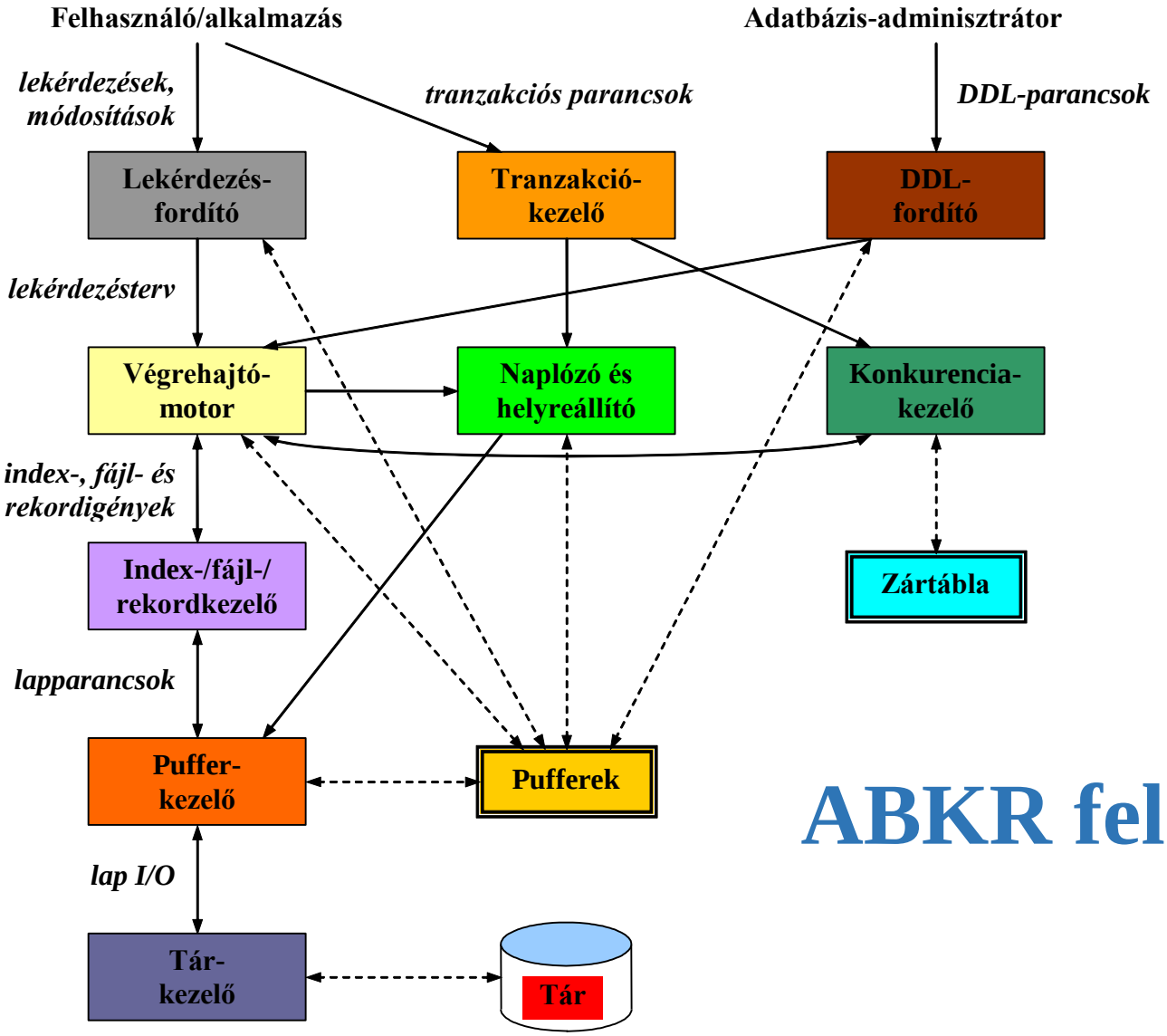

ABKR felépítése

folytonos vonal - vezérlésátadás, adatáramlással

szaggatott vonal - csak adatátvitel

dupla doboz – memóriabeli adatszerkeszetek

Tranzakciókezelő

- Külön modul az ABKR-en belül.
- Feladata = a tranzakciók helyes végrehajtásának biztosítása.
- A **tranzakciókezelőt** két fő részre osztjuk:
  - ***Konkurenciavezérlés-kezelő*** vagy ***ütemező* (scheduler)**: a tranzakciók elkülönítésének és atomosságának biztosításáért felelős.
  - ***Naplózás- és helyreállítás-kezelő*:** a tranzakciók atomosságáért és tartósságáért felelős.

Tranzakciókezelő és az ABKR más komponenseinek kapcsolata

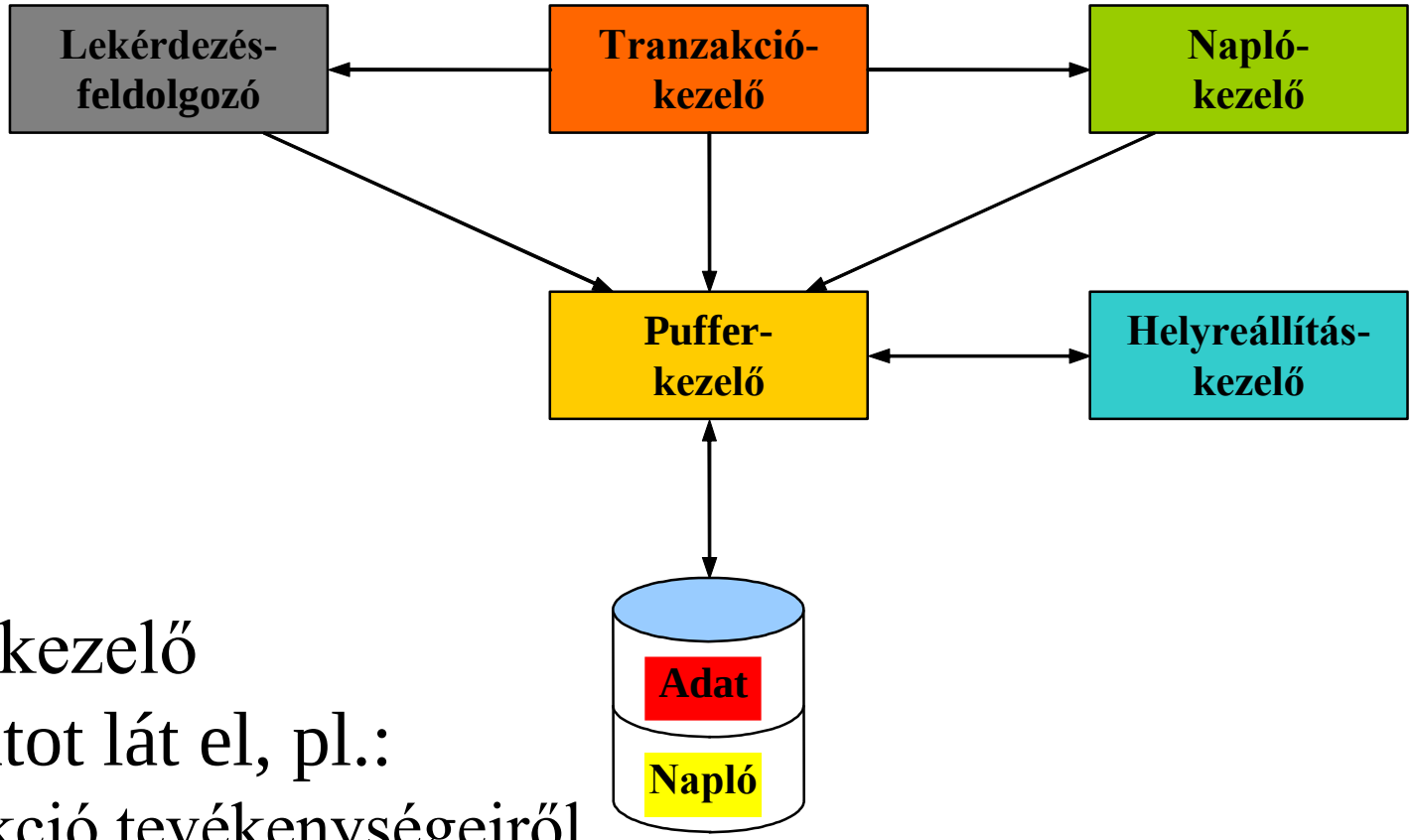

- A tranzakciókezelő

egy sor feladatot lát el, pl.:

- a tranzakció tevékenységeiről üzeneteket küld a naplókezelőnek

Tranzakciókezelő és az ABKR más komponenseinek kapcsolata

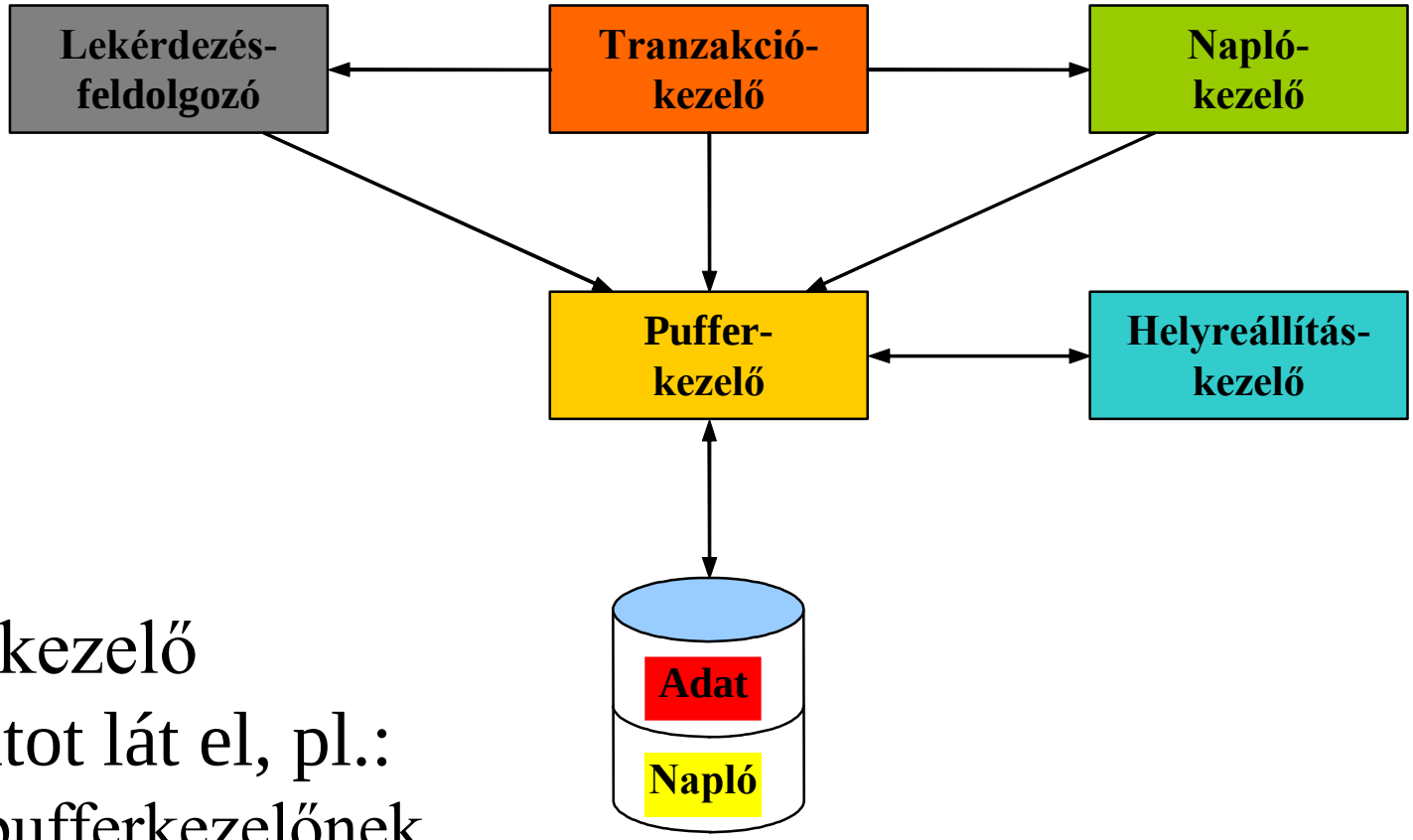

- A tranzakciókezelő

egy sor feladatot lát el, pl.:

- üzen a pufferkezelőnek

arra vonatkozóan, hogy a pufferek tartalmát szabad-e vagy kell-e lemezre másolni,

Tranzakciókezelő és az ABKR más komponenseinek kapcsolata

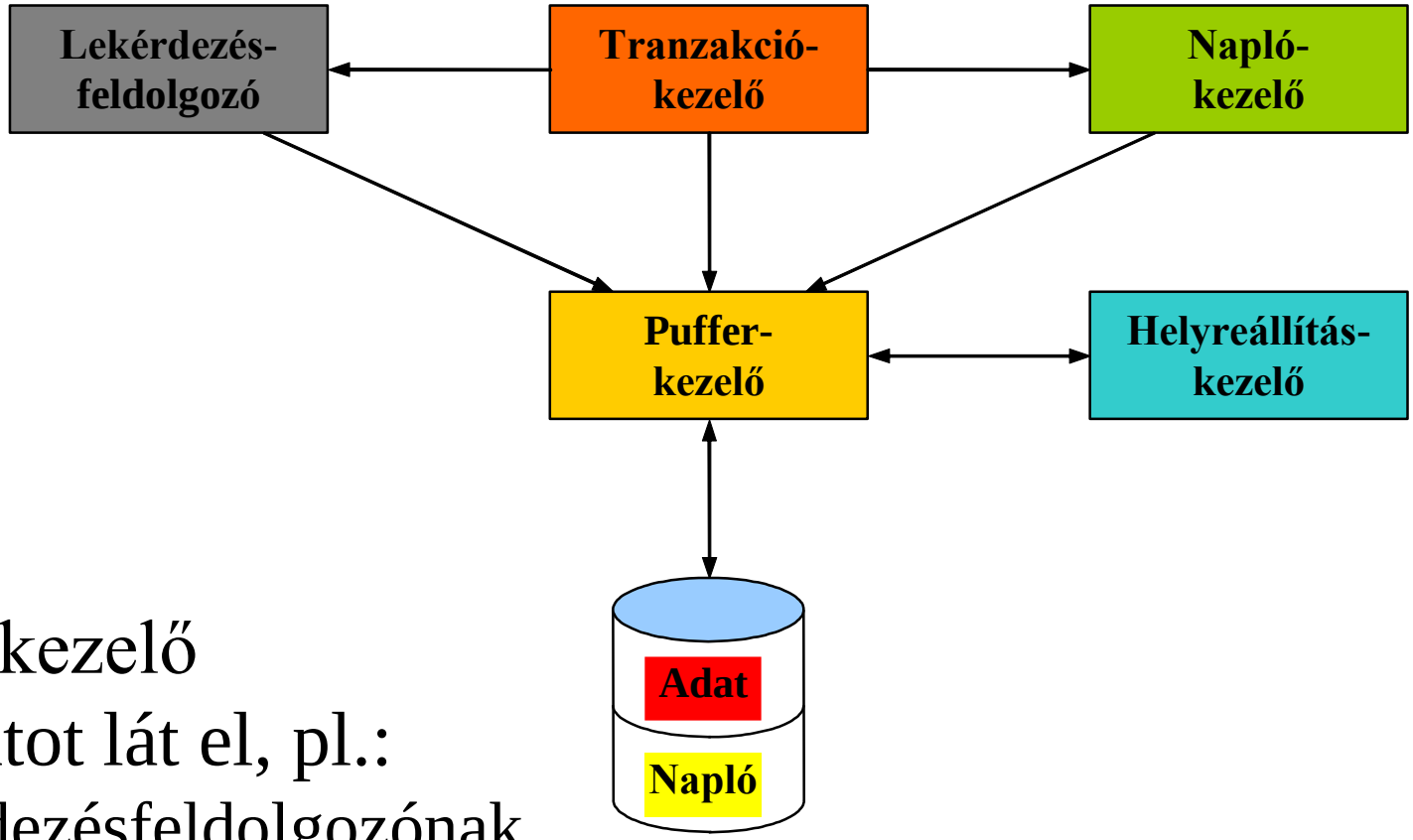

- A tranzakciókezelő

egy sor feladatot lát el, pl.:

  - üzen a lekérdezésfeldolgozónak arról, hogy a tranzakcióban előírt lekérdezéseket vagy más adatbázis-műveleteket kell végrehajtania.

Tranzakciók alaptevékenységei

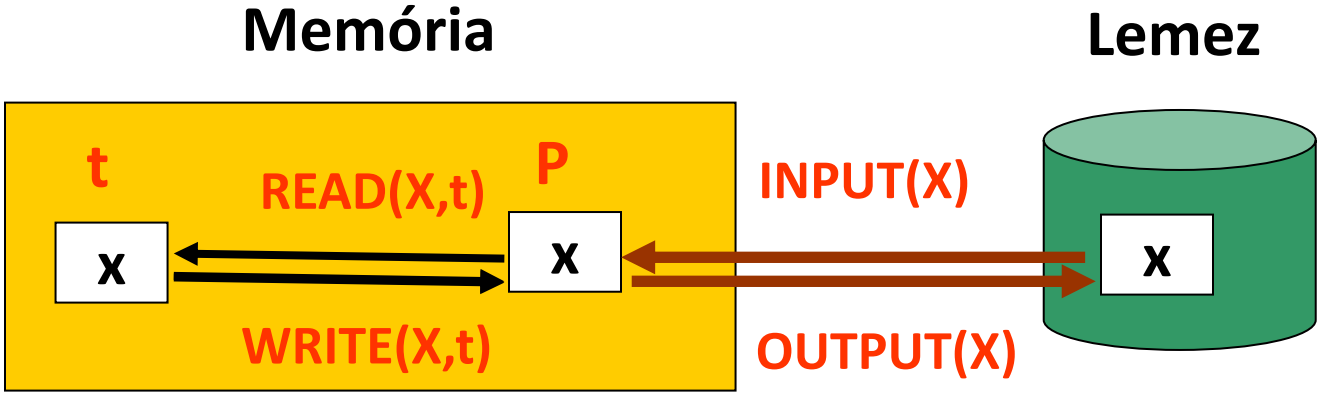

Adatmózgások alapműveletei:

- INPUT (X)
- READ (X, *t*)
- WRITE (X, *t*)
- OUTPUT (X)

Adatmozgások alapműveletei

Konkurencia tanulmányozása esetén – olvasási-/írási műveletek helyszíne: központi memória pufferei (NEM a lemez).

- INPUT (X): Az X adatbáziselemet tartalmazó lemezblokk másolása a pufferbe.
- READ (X, *t*): Az X adatbáziselem bemásolása a tranzakció *t* lokális változójába. Ha az X adatbáziselemet tartalmazó blokk nincs a pufferben, akkor előbb végrehajtódik INPUT (X), azután kapja meg *t* a változó X értékét.
- WRITE (X, *t*): A *t* lokális változó tartalma az X adatbáziselem pufferbeli tartalmába másolódik. Ha az X adatbáziselemet tartalmazó blokk nincs a pufferben, akkor előbb végrehajtódik az INPUT (X), azután másolódik át a *t* lokális változó értéke a pufferbeli X-be.
- OUTPUT (X): Az X adatbáziselemet tartalmazó puffer kimásolása lemezre.

Többfelhasználós működés

- Többfelhasználós működés ↔ Csak azokat az összefésülődéseit akarjuk megengedni a tranzakcióknak, amelyeknek a hatása ekvivalens valamelyik izolálttal.

Többfelhasználós működés

- Többfelhasználós működés ↔ Csak azokat az összefésülődéseit akarjuk megengedni a tranzakcióknak, amelyeknek a hatása ekvivalens valamelyik izolálttal.

↔ **Ütemező (scheduler)** feladata: tranzakciós lépések szabályozása

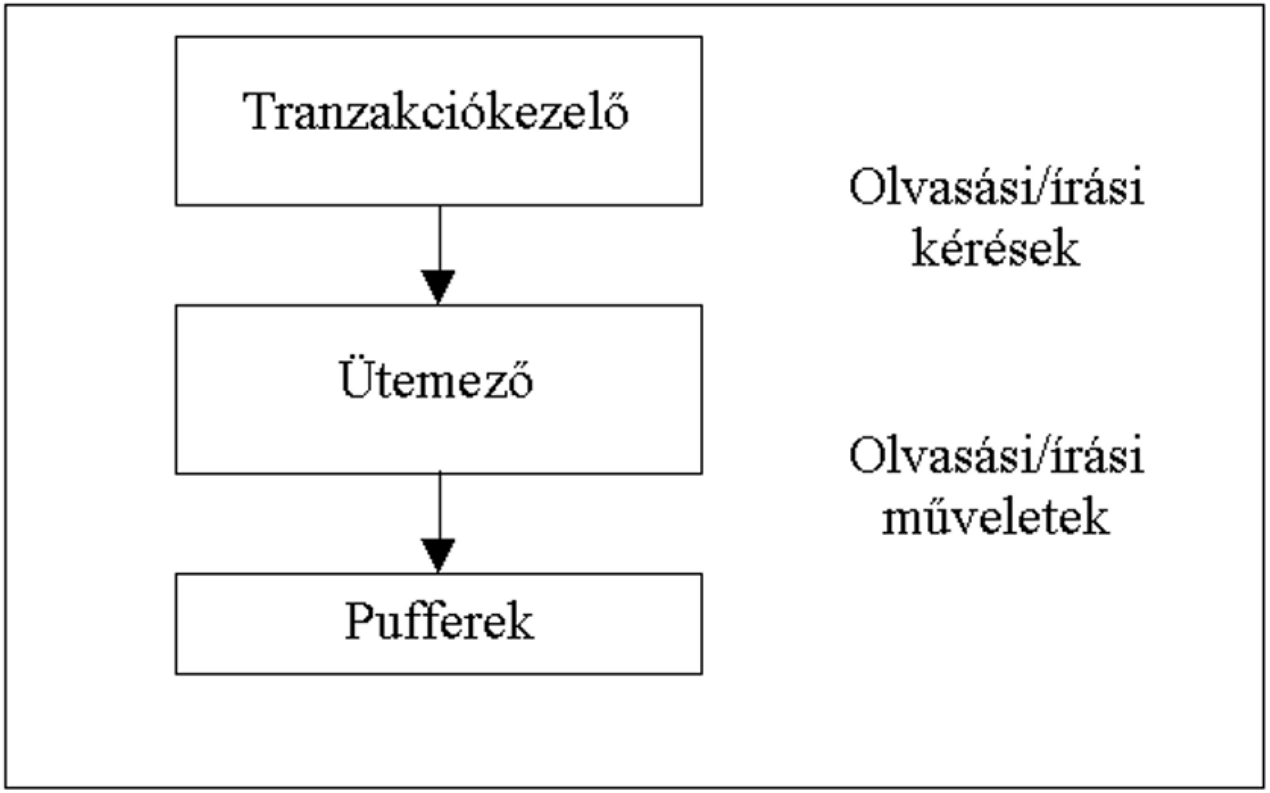

Többfelhasználós működés

- Többfelhasználós működés ↔ Csak azokat az összefésülődéseit akarjuk megengedni a tranzakcióknak, amelyeknek a hatása ekvivalens valamelyik izolálttal.

↔ **Ütemező (scheduler)** feladata: tranzakciós lépések szabályozása

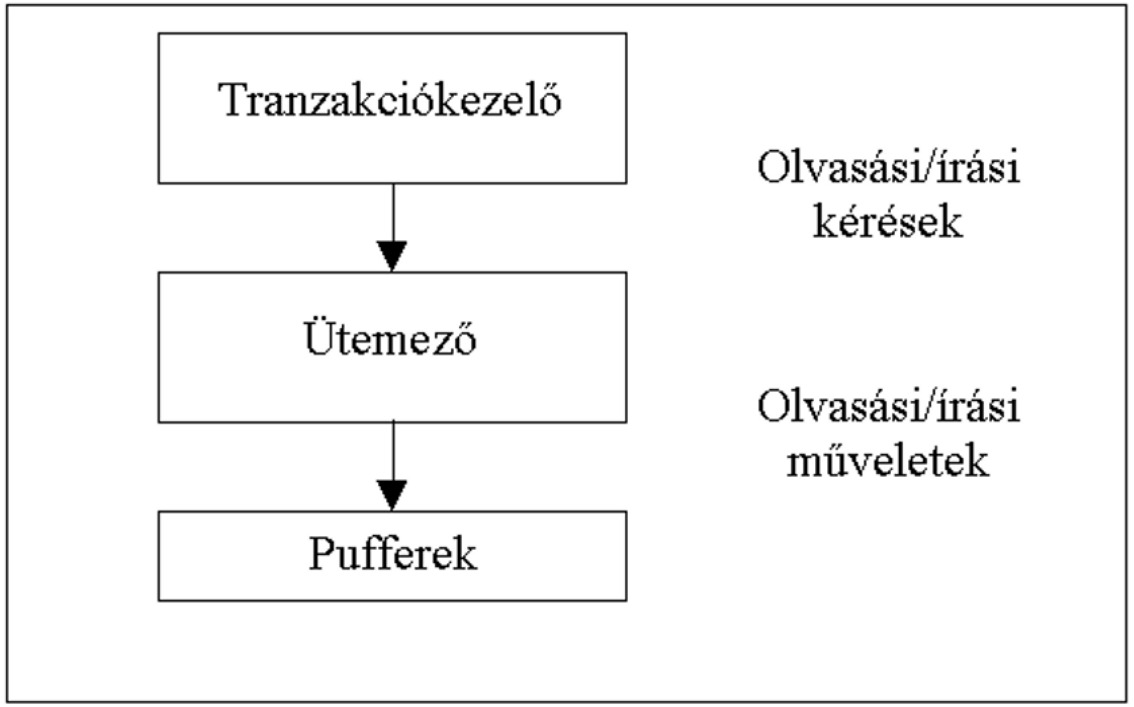

Konkurenciavezérlés = az az általános folyamat, amely biztosítja, hogy a tranzakciók egyidejű végrehajtása során megőrizzék az adatbázis konzisztenciáját.

Konkurenciavezérlés

- **tranzakció, mely nem véglegesített adatokat olvas „piszkos adat olvasása”(uncommited dependency)**
- **az elveszett módosítás (lost update) problémája**
- **helytelen analízis (inconsistent analysis)**

Elveszett módosítás problémája

A tranzakció	Idő	B tranzakció
READ (P, t)	t_1	-
-	|	-
-	t_2	READ (P, s)
-	|	-
$t := f(t)$	t_3	-
WRITE (P, t)	|	-
-	|	-
-	t_4	$s := g(s)$
-	|	WRITE (P, s)

Elveszett módosítás problémája – példa 1

A tranzakció	Idő	B tranzakció
READ (X, t)	t_1	-
($t = 5000$)	|	-
-	t_2	READ (X, s)
-	|	($s = 5000$)
$t := t + 500$	t_3	-
($t = 5500$)	|	-
WRITE (X, t)	t_4	$s := s - 1000$
-	|	($s = 4000$)
-	|	WRITE (X, s)

Elveszett módosítás problémája – példa 2

A tranzakció	*Idő*	*B tranzakció*
READ (Y, v)	t_1	-
($v = 1$)	|	-
-	t_2	READ (Y, s)
-	|	($s = 1$)
$v := v - 1$	t_3	-
($v = 0$)	|	-
WRITE (Y, v)	|	-
-	t_4	$s := s - 1$
-	|	($s = 0$)
	|	WRITE (Y, s)

„Piszkos adat” olvasása

(Tranzakció, mely nem véglegesített adatokat olvas)

A tranzakció	Idő	B tranzakció
-	t_1	READ (P, s)
-	|	$s := g(s)$
-	|	WRITE (P, s)
-	|	-
-	t_2	-
READ (P, t)	|	-
$t := f(t)$	|	-
WRITE (P, t)	|	-
	t_3	ROLLBACK

A tranzakció	*Idő*	*B tranzakció*
-	|	-
sum: = 0	t_1	-
READ (BankSz1, *v*)	|	-
sum: = *sum* + *v*	|	-
(*sum* = 40)	|	-
-	|	-
READ (BankSz2, *v*)	t_2	-
sum: = *sum* + *v*	|	-
(*sum* = 90)	|	-
-	|	-
-	t_3	READ (BankSz3, *s*)
-	|	*s*: = *s* –10
-	|	(s = 20)
-	|	WRITE (BankSz3, *s*)
-	|	-
-	t_4	READ (BankSz1, *s*)
-	|	*s*: = *s* +10
-	|	(s = 50)
-	|	WRITE (BankSz1, *s*)
-	|	-
-	t_5	COMMIT
-	|	-
READ (BankSz3, *v*)	t_6	-
sum: = *sum* + *v*	|	-
(*sum* = 110)	|	-

Inkonzisztens analízis problémája

BankSz1 = 40
BankSz2 = 50
BankSz3 = 30

- ***A*** tranzakció összegzi 3 különböző bankszámlán levő összegeket;
- ***B*** tranzakció áttesz 10 egységet a 3-ik számláról az első bankszámlára.

Többfelhasználós működés, alapfogalmak

- **ütemezés:** egy vagy több tranzakció műveleteinek valamilyen sorozata (fontos, hogy a tranzakciókon belüli sorrend megmarad)
- **soros ütemezés:** olyan ütemezés, amikor a különböző tranzakciók utasításai nem keverednek, először lefut az egyik összes utasítása, aztán a másiké, aztán a harmadiké, . . .

Soros ütemezés

Legyen T_1 a következő tranzakció:

BEGIN TRANSACTION

$X := X - 10$;

$Y := Y + 10$;

COMMIT TRANSACTION

T_2 pedig:

BEGIN TRANSACTION

$X := X * 2$;

$Y := Y * 2$;

COMMIT TRANSACTION

Példa soros ütemezésre (1)

T_1	T_2	t	Mem-X	Mem-Y
READ(X, t)		50	50	
t: = t – 10		40	50	
WRITE(X,t)		40	40	
READ(Y,t)		20	40	20
t:= t + 10		30	40	20
WRITE(Y, t)		30	40	30
	READ(X, t)	40	40	30
	t: = t * 2	80	40	30
	WRITE(X,t)	80	80	30
	READ(Y,t)	30	80	30
	t:= t * 2	60	80	30
	WRITE (Y, t)	60	80	60

T_1 tranzakció megelőzi T_2-t; **jel.: (T_1, T_2)**

Példa soros ütemezésre (2)

T_1	T_2	t	Mem-X	Mem-Y
	READ(X, t)	50	50	
	t: = t * 2	100	50	
	WRITE(X,t)	100	100	
	READ(Y,t)	20	100	20
	t:= t * 2	40	100	20
	WRITE (Y, t)	40	100	40
READ(X, t)		100	100	40
t: = t - 10		90	100	40
WRITE(X,t)		90	90	40
READ(Y,t)		40	90	40
t:= t + 10		50	90	40
WRITE (Y, t)		50	90	50

T_2 tranzakció megelőzi T_1-t; **jel.: (T_2, T_1)**

Sorba rendezhető ütemezések

Ütemező (scheduler) feladata: *olyan ütemezések biztosítása, melyek megőrzik az adatbázis konzisztenciáját.*

- Egy tranzakció megőrzi az adatbázis helyességét.
  - Egymás után, soros ütemezéssel végrehajtott tranzakciók is megőrzik az adatbázis helyességét.
- **Sorba rendezhető (sorosítható) ütemezés:** olyan ütemezés, amelynek hatása azonos a résztvevő tranzakciók valamely(!!!) soros ütemezésének hatásával (azaz a végén minden érintett adatelem pont úgy néz ki, mint a soros ütemezés után).

Sorba rendezhető ütemezések

- **Sorba rendezhető (sorosítható) ütemezés:** olyan ütemezés, amelynek hatása azonos a résztvevő tranzakciók valamely soros ütemezésének hatásával (azaz a végén minden érintett adatelem pont úgy néz ki, mint a soros ütemezés után).
- A sorba rendezhető (serializable schedule) ütemezés is biztosítja az adatbázis konzisztenciájának megmaradását.

Példa sorba rendezhető ütemezésre

T_1	T_2	t	Mem-X	Mem-Y
READ(X, t)		50	50	
t: = t – 10		40	50	
WRITE(X,t)		40	40	
	READ(X, t)	40	40	
	t: = t * 2	80	40	
	WRITE(X,t)	80	80	
READ(Y,t)		20	80	20
t:= t + 10		30	80	20
WRITE (Y, t)		30	80	30
	READ(Y,t)	30	80	30
	t:= t * 2	60	80	30
	WRITE (Y, t)	60	80	60

A (T_1, T_2) soros ütemezésnek, egy sorba rendezhető ütemezése ↔ Hatása megegyezik a (T_1, T_2) soros ütemezés hatásával.

Példa NEM sorba rendezhető ütemezésre

T_1	T_2	t	Mem-X	Mem-Y
READ(X, t)		50	50	
t: = t – 10		40	50	
WRITE(X,t)		40	40	
	READ(X, t)	40	40	
	t: = t * 2	80	40	
	WRITE(X,t)	80	80	
	READ(Y,t)	20	80	20
	t:= t * 2	40	80	20
	WRITE (Y, t)	40	80	40
READ(Y,t)		40	80	40
t:= t + 10		50	80	40
WRITE (Y, t)		50	80	50

A (T_1, T_2) soros ütemezésnek, egy NEM sorba rendezhető ütemezése

Hatása nem lehet a soros ütemezéssel megegyező.

Sorba rendezhető ütemezések

- Egy tranzakció megőrzi az adatbázis helyességét.
  - Egymás után, soros ütemezéssel végrehajtott tranzakciók is megőrzik az adatbázis helyességét.
  - A sorba rendezhető (serializable schedule) ütemezés biztosítja még az adatbázis konzisztenciájának a megmaradását.
- **Sorba rendezhető (sorosítható) ütemezés:** olyan ütemezés, amelynek hatása azonos a résztvevő tranzakciók valamely soros ütemezésének hatásával (azaz a végén minden érintett adatelem pont úgy néz ki, mint a soros ütemezés után).

Konfliktusok

- **Konfliktus:** olyan egymást követő műveletpár az ütemezésben, amelynek ha a sorrendjét felcseréljük, akkor legalább az egyik tranzakció viselkedése megváltozhat.

Konfliktusok

- Ugyanannak a tranzakciónak két művelete konfliktus.
  - pl: $r_i(X)$; $w_i(Y)$.
  - *Egy tranzación belül a műveletek sorrendje rögzített, az ABKR ezt a sorrendet nem rendezheti át.*
- Különböző tranzakciók ugyanarra az adatbáziselemre vonatkozó írása konfliktus.
  - Pl. $w_i(X)$; $w_j(X)$.
  - Ebben a sorrendben X értéke az marad, melyet T_j ír, fordított sorrendben pedig az marad, melyet T_i ír. Ezek az értékek pedig nagy valószínűséggel különbözőek.

Konfliktusok

- Különböző tranzacióknak ugyanabból az adatbáziselemből való olvasása és írása konfliktus.
  - Pl. $r_i(X)$; $w_j(X)$ konfliktus, mivel ha felcseréljük a sorrendet, akkor a T_i által olvasott X-beli érték az lesz, melyet a T_j ír és az nagy valószínűséggel nem egyezik meg az X korábbi értékével.
  - Hasonlóan a $w_i(X)$; $r_j(X)$ is konfliktus.

Az ütemező eszközei a sorosíthatóság elérésére

- Az ütemező lehetőségei a sorosítható ütemezések kikényszerítésére:
  - **zárak** (ezen belül is még: protokoll elemek, pl. 2PL)
  - **időbélyegek** (time stamp)
  - érvényesítés
- Irányelv: *Inkább legyen szigorú és ne hagyjon lefutni egy sorosítható ütemezést, mintsem hagyjon lefutni egy nem sorosíthatót.*

Zárolási módszerek

- A tranzakció használat idejére lefoglalja az objektumot
- A többi tranzakció korlátozva van az objektum elérésében ↔ várakozás
- Várakozás feloldása:
  - az objektum elérhetővé vált;
  - kiderül, hogy nem érdemes várni.
- Nyilván kell tartani objektumonként kiegészítő információkat:
  - szabad-e;
  - ki foglalja (felszabadításnál tudni kell).
- Zárolás ↔ helytöbblettel jár

Sorbarendezhetőség biztosítása zárakkal

A tranzakciók kérései

A műveletek sorba rendezhető ütemezése

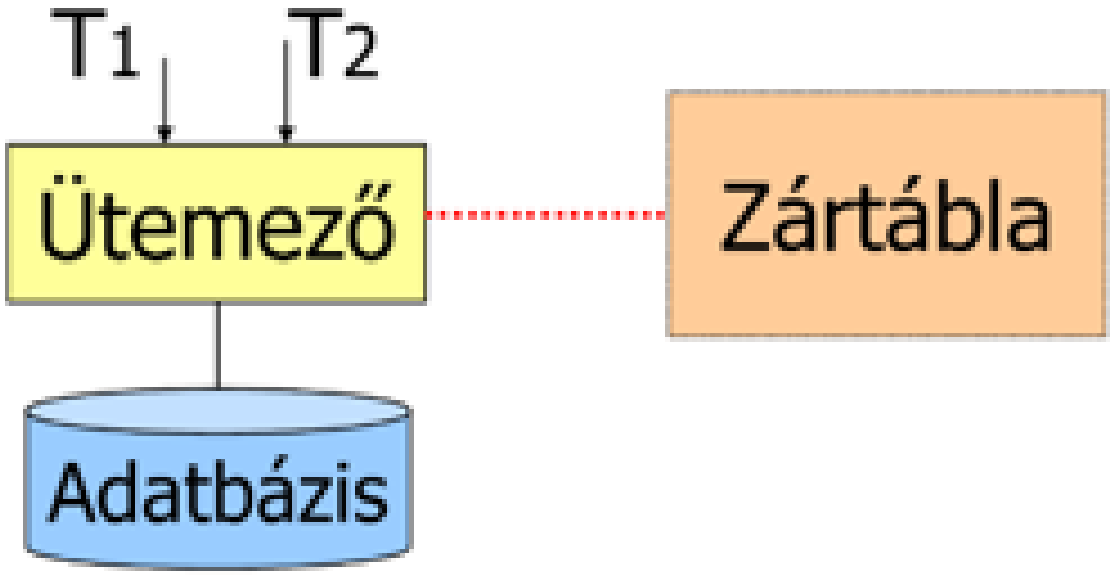

- A tranzakciók zárolni fogják azokat az adatbáziselemeket, amelyekhez hozzáférnek. ↔ nem sorbarendezhetőség kockázatának kikerülése (más tranzakciók hozzáférésének megakadályozása ezen adatbáziselemekhez).

Sorbarendezhetőség biztosítása zárakkal

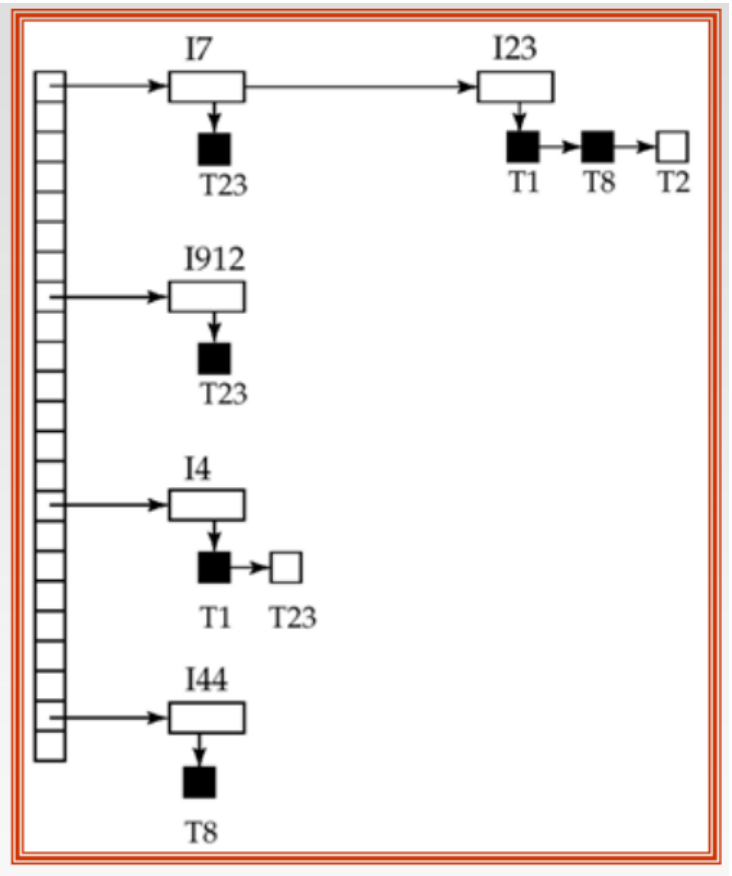

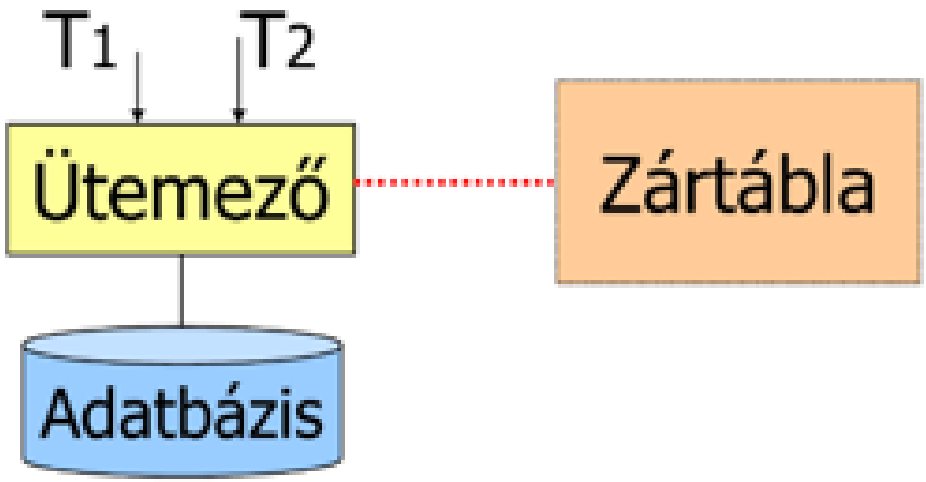

Példa zártáblára

Jelölések

$r_i(X)$ - a T_i tranzakció olvassa az X adatbáziselemet (r - read)

$w_i(X)$ - a T_i tranzakció írja az X adatbáziselemet (w -write)

$sl_i(X)$ - a T_i tranzakció osztott zárat kér az X-re

$xl_i(X)$ – a T_i tranzakció kizárólagos zárat kér az X-re

$u_i(X)$ - a T_i tranzakció feloldja (unlock) X adatbáziselemen tartott zárát.

2PL

- **Kétfázisú lezárás tétel**: Ha minden tranzakció betartja a kétfázisú lezárási protokollt, az összes lehetséges ütemezés sorbarendezhető.
- **Kétfázisú lezárási protokoll**: A zárolásoknak meg kell előzniük a zárak feloldását:

  1.fázis („növekedési fázis”): zárolások lefoglalása

  2.fázis („csökkenő fázis”): 1. fázisbeli zárolások felengedése

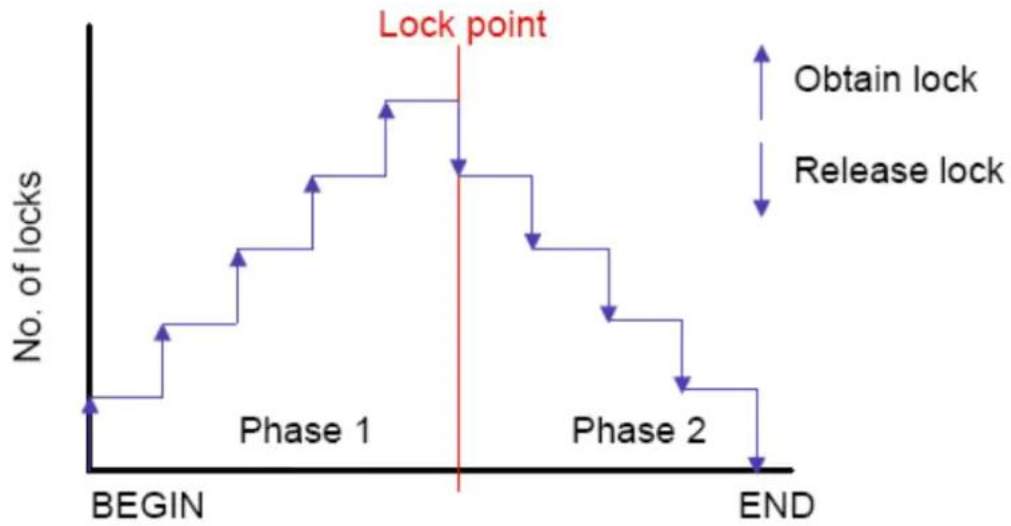

Sorbarendezhetőség biztosítása zárakkal

- A tranzakciók kérhetnek különböző zárakat.
  - Ha az ütemező nem tudja megadni a kért zárat, a tranzakciók egy *első-beérkezett-első-kiszolgálása* (first-come-first-served) várási listába kerülnek, míg a szükséges adat felszabadul.

Sorbarendezhetőség biztosítása zárakkal

Követelmények minden T_i tranzakció esetén (a tranzakciók konzisztenciájának megőrzése érdekében):

- Az $r_i(X)$ olvasási műveletet **meg kell előzze** egy $sl_i(X)$ vagy $xl_i(X)$ úgy, hogy közben nincs $u_i(X)$
- A $w_i(X)$ olvasási műveletet **meg kell előzze** egy $xl_i(X)$ úgy, hogy közben nincs $u_i(X)$
- Ha $xl_i(X)$ szerepel egy ütemezésben, akkor ezután nem következhet $xl_j(X)$ vagy $sl_j(X)$ valamely i-től különböző j-re anélkül, hogy közben ne szerepelne $u_i(X)$.
- Ha $sl_i(X)$ szerepel egy ütemezésben, akkor ezután nem következhet $xl_j(X)$ i-től különböző j-re anélkül, hogy közben ne szerepelne $u_i(X)$.

Sorbarendezhetőség biztosítása zárakkal

- lezárható az egész adatbázis - annak, akinek sikerült lezárnia, könnyű dolga van a programozás szempontjából, de senki más nem férhet hozzá;
- lezárható egy rekord, általában ez a legkézenfekvőbb megoldás
- lezárható egy rekordcsoport (egy lemezblokkban lévő rekordok vagy fa szerkezetű indexnek megfelelő rekordcsoport).

Kompatibilitási mátrix

- Kompatibilitási mátrix - ütemező ez által dönti el, hogy egy ütemezés/zárkérés legális-e vagy sem + várakoztatnia kell-e a tranzakciókat vagy sem.

Kompatibilitási mátrix

- Kompatibilitási mátrix - ütemező ez által dönti el, hogy egy ütemezés/zárkérés legális-e vagy sem + várakoztatnia kell-e a tranzakciókat vagy sem.
- Minden zármódhoz: 1-1 sor + 1-1 oszlop
  - Sorok – egy másik tranzakció által az A adatbáziselemre elhelyezett zárak
  - Oszlopok – egy másik tranzakció által az A adatbáziselemre kért zárak

Érvényes zár A-n	Megkapható-e az adott típusú zár A-ra? sl	xl
sl	igen	nem
xl	nem	nem

Osztott (sl) és kizárólagos (xl) zárak kompatibilitási mátrixa

Zárak felminősítése

- L2 zár erősebb L1-nél, ha: a kompatibilitási mátrixban L2 sorában/oszlopában minden olyan pozícióban „nem” szerepel, ahol L1 sorában/oszlopában is „nem” áll.
  - Pl. osztott és kizárólagos zárak használata esetén xl erősebb sl-nél.
- T tranzakció felminősíti az L1 zárját egy erősebb L2 zárra az A adatbáziselemen, ha:
  - L1-et még birtokolja A-n (még nem oldotta fel);
  - L2 zárat kéri és meg is kapja A-ra.
  - Pl. Ha egy tranzakciónak már van osztott zára egy adatbáziselemen, melyet módosítani akar, felminősítheti a zárat kizárólagossá.

	sl	xl
sl	igen	nem
xl	nem	nem

Zárolások gyenge pontjai

- Zárolások biztos megoldást nyújtanak a helyes ütemezés megvalósítására.
- Gyenge pont:
  - tranzakciók várakozásra kényszerítése
  - többen várakoznak - körbevárakozás alakulhat ki
    - végtelen várakozás

Zárolások gyenge pontjai

- Zárolások biztos megoldást nyújtanak a helyes ütemezés megvalósítására.
- Gyenge pont:
  - tranzakciók várakozásra kényszerítése
  - többen várakoznak - körbevárakozás alakulhat ki
    - végtelen várakozás ↔ **holtpont**

Holtpont

- **Holtpont (deadlock) -** olyan állapot, mikor két vagy több tranzakció várási állapotban van, mindegyik vár a másik által lezárt objektumra *(vár egy olyan zár elengedésére, amit egy másik, ebbe a részhalmazba tartozó, tranzakció tart).*

Megj. Általában nem jelenik meg kettőnél több tranzakció holtpontban.

Holtpont

- **Holtpont (deadlock) -** olyan állapot, mikor két vagy több tranzakció várási állapotban van, mindegyik vár a másik által lezárt objektumra *(vár egy olyan zár elengedésére, amit egy másik, ebbe a részhalmazba tartozó, tranzakció tart).*

Megj. Általában nem jelenik meg kettőnél több tranzakció holtpontban.

- **Példa:** Legyenek T_1, T_2, T_3 tranzakciók.

Jel. $l_i(U)$-T_i tranzakció zárolta U-t; $i \in \{1,2,3\}$; $U \in \{X,Y,Z\}$

$l_1(X)$; $l_2(Y)$; $l_3(Z)$; $l_1(Z)$; $l_2(X)$; $l_3(Y)$

Ezen sorrendű zárkérések esetén egyik tranzakció sem tud tovább futni.

Elveszett módosítás problémája

Tranzakció 1	Idő	Tranzakció 2
$sl_1(P)$; $r_1(P)$	t_1	-
-	|	-
-	t_2	$sl_2(P)$; $r_2(P)$
-	|	-
$xl_1(P)$ **vár**	t_3	-
-	|	-
-	t_4	$xl_2(P)$ **vár**
- holtpont	|	- holtpont

Probléma megoldási kísérlete osztott és kizárólagos zárakkal

Tranzakció, mely nem véglegesített adatokat olvas

Tranzakció 1	Idő	Tranzakció 2
-	t_1	$xl_2(P)$; $r_2(P)$; $w_2(P)$;
-	|	$u_2(P)$
-	|	-
$xl_1(P)$; $r_1(P)$; $w_1(P)$;	t_2	-
$u_1(P)$	|	-
	|	-
	|	-
	t_3	ROLLBACK

Probléma megoldási kísérlete osztott és kizárólagos zárakkal

Az inkonzisztens analízis problémája

Tranzakció 1	Idő	Tranzakció 2
-	|	-
sl_1(BankSz1); r_1(BankSz1);	t_1	-
-	|	-
sl_1(BankSz2); r_1(BankSz2);	t_2	-
-	|	-
-	t_3	xl_2(BankSz3); r_2(BankSz3);w_2(BankSz3)
-	|	-
-	t_4	xl_2(BankSz1); **vár**
-	|	-
sl_1 (BankSz3); **vár**	t_5	-
holtpont	|	holtpont

Probléma megoldási kísérlete osztott és kizárólagos zárakkal

Holtpont feloldása

- **Holtpont feloldása -** tranzakciókezelő feladata: közbeavatkozás egy (vagy több) tranzakció abortálásával úgy, hogy a többi tranzakciót folytatni lehessen.

- **Holtpont feloldásának lehetőségei:**
  - módosítási zárak
  - várakozási gráf (Wait-For-Graph)
  - időkorlát mehanizmus

Módosítási zárak

- **$ul_i(X)$ - módosítási zár** (update lock)
  - jog X adatbáziselem olvasására T_i tranzakció által, de írására NEM
  - Kizárólagos zárrá felminősíthető zár(ak): módosítási zár, osztott zár NEM

    => Ha T_i szándéka valamikor (!) a végrehajtása során módosítani X-et: olvasáskor $ul_i(X)$ zár kérése

Módosítási zárak

- **$ul_i(X)$ - módosítási zár** (update lock)
  - a T_i tranzakciónak csak X adatbáziselem olvasására ad jogot, az X írására nem
  - csak a módosítási zárat lehet később felminősíteni, az olvasásit nem. => Ha egy tranzakciónak szándékában áll módosítani az X adatbáziselemet, akkor módosítási zárat kér rá.

Megkapható-e az adott típusú zár A-ra?

Érvényes zár A-n	sl	xl	ul
sl	igen	nem	igen
xl	nem	nem	nem
ul	nem	nem	nem

Osztott(*sl*), kizárólagos (*xl*) és módosítási (*ul*) zárak kompatibilitási mátrixa

Elveszett módosítás problémája

Tranzakció 1	Idő	Tranzakció 2
$ul_1(P)$; $r_1(P)$	t_1	-
-	|	-
-	t_2	$ul_2(P)$ **vár**
-	|	-
$xl_1(P)$; $w_1(P)$; $u_1(P)$	t_3	-
-	|	-
-	t_4	$ul_2(P)$; $r_2(P)$
	|	$xl_2(P)$; $w_2(P)$; $u_2(P)$

Probléma megoldása osztott, módosítási és kizárólagos zárak használatával: 2-es tranzakció késleltetve van, míg 1-es felszabadítja a zárat.

Holtpont felismerése várakozási gráf segítségével

- Várakozási gráf - holtpont felismerésében nyújt segítséget.
- Gráf felépítése:
  - csúcsok – tranzakciók
  - élek:
    - T_i és T_j csúcs között élet rajzolunk, ha:
      - T_j lezárva tartja az X adatbáziselemet;
      - T_i kéri az X adatbáziselemet, hogy zárolhassa azt.
      - T_i csak akkor kapja meg X zárját, ha T_j lemond róla
    - Él irányítása: T_i-től T_j felé.
    - Él címkéje: X.

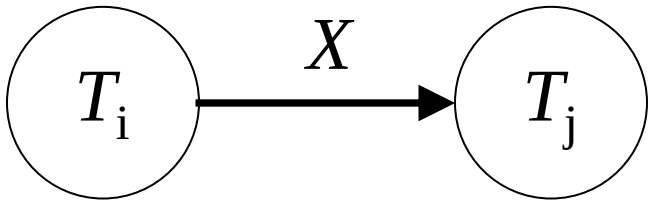

Holtpont felismerése várakozási gráf segítségével

- **Példa (visszacsatolás):** Legyenek T_1, T_2, T_3 tranzakciók.

Jel. $l_i(U)$-T_i tranzakció zárolta U-t; $i \in \{1,2,3\}$; $U \in \{X,Y,Z\}$

$l_1(X)$; $l_2(Y)$; $l_3(Z)$; $l_1(Z)$; $l_2(X)$; $l_3(Y)$

Ezen sorrendű zárkérések esetén

egyik tranzakció sem tud tovább futni.

Holtpont felismerése várakozási gráf segítségével

- **Példa (visszacsatolás):** Legyenek T_1, T_2, T_3 tranzakciók.

Jel. $l_i(U)$-T_i tranzakció zárolta U-t; i $\in\{1,2,3\}$; U $\in\{X,Y,Z\}$

$l_1(X)$; $l_2(Y)$; $l_3(Z)$; $l_1(Z)$; $l_2(X)$; $l_3(Y)$

Ezen sorrendű zárkérések esetén egyik tranzakció sem tud tovább futni.

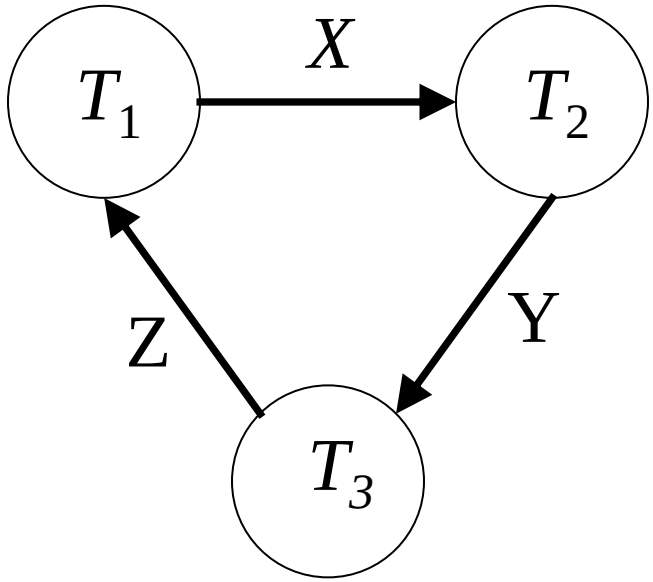

Megfelelő várakozási gráf

Holtpont felismerése várakozási gráf segítségével

- **Példa (visszacsatolás):** Legyenek T_1, T_2, T_3 tranzakciók.

Jel. $l_i(U)$-T_i tranzakció zárolta U-t; i $\in\{1,2,3\}$; U $\in\{X,Y,Z\}$

$l_1(X)$; $l_2(Y)$; $l_3(Z)$; $l_1(Z)$; $l_2(X)$; $l_3(Y)$

Ezen sorrendű zárkérések esetén egyik tranzakció sem tud tovább futni.

A gráf tartalmaz **ciklust**

→ van holtpont.

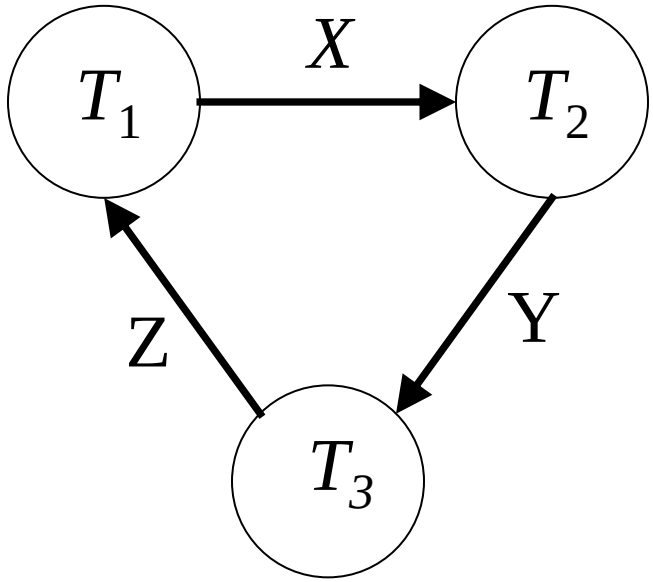

Megfelelő várakozási gráf

További példák várakozási gráfra

Ütemezés:

w1(A), w2(B), w3(C), w4(C), w1(B), w2(A), w3(B)

Idő	T_1	T_2	T_3	T_4
t_1	$xl_1(A)$; $w_1(A)$;			
t_2		$xl_2(B)$; $w_2(B)$;		
t_3			$xl_3(C)$; $w_3(C)$;	
t_4				$xl_4(C)$; **vár**
t_5	$xl_1(B)$; **vár**			
t_6		$xl_2(A)$; **vár**		
t_7			$xl_3(B)$; **vár**	

További példák várakozási gráfra

Ütemezés:

w1(A), w2(B), w3(C), w4(C), w1(B), w2(A), w3(B)

Ütemezésnek megfelelő várakozási gráf:

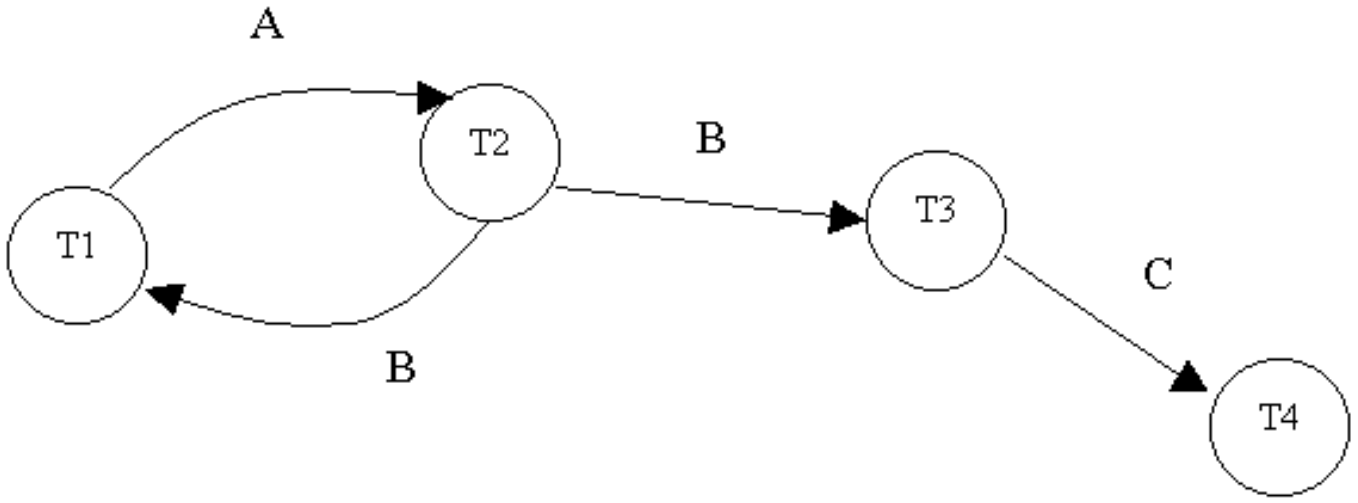

↔ holtpont alakult ki

Megoldások holtpont ellen

- Várakozási gráf folyamatos ábrázolása ABKR által.
  - A gráf tartalmaz ciklust → van holtpont.
- Körben szereplő tranzakciók valamelyikének megszakítása és visszapörgetése.
  - A rendszer ki kell derítse, hogy holtpont-probléma áll fenn.

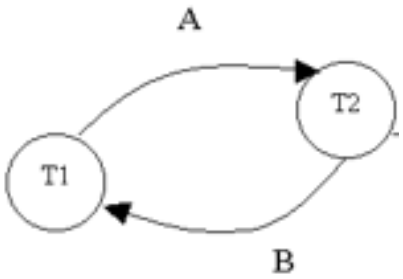

Megoldások holtpont ellen

- Várakozási gráf folyamatos ábrázolása ABKR által.
  - A gráf tartalmaz ciklust → van holtpont.
- Körben szereplő tranzakciók valamelyikének megszakítása és visszapörgetése.

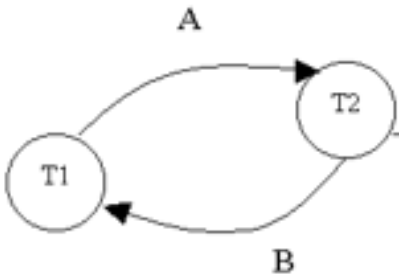

  - A rendszer ki kell derítse, hogy holtpont-probléma áll fenn.

- Tranzakció megszakítása:
  - holtpontban szereplő tranzakciók egyikének kiválasztása ↔ áldozat tranzakció (victim)
  - áldozat tranzakció visszapörgetése

  ⇒Tranzakció által kiadott zárak felszabadulása

  ⇒ Többi tranzakció folytatásának lehetősége

Megoldások holtpont ellen

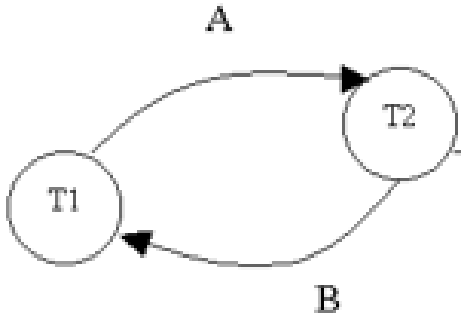

- Hogyan választjuk ki, hogy mely tranzakciót pörgessük vissza? Figyelembe vesszük:
  - tranzakció mennyi ideje fut már;
  - hány adatbáziselemet módosított eddig;
  - hány adatbáziselemet módosítana ezután.
- Az áldozat kiválasztásakor figyelembe kell venni, hogy ne mindig ugyanazt a tranzakciót válasszuk deadlock victim-nek.

Példa - holtpont megoldása

Idő	T_1	T_2	T_3	T_4
t_1	$xl_1(A)$; $w_1(A)$;			
t_2		$xl_2(B)$; $w_2(B)$;		
t_3			$xl_3(C)$; $w_3(C)$;	
t_4				$xl_4(C)$; **vár**
t_5	$xl_1(B)$; **vár**			
t_6		$xl_2(A)$; **vár**		
t_7			$xl_3(B)$; **vár**	
t_8	ABORT T_1 $u_1(A)$			
t_9		$xl_2(A)$; $w_2(A)$; $u_2(B)$; $u_2(A)$		
t_{10}			$xl_3(B)$; $w_3(B)$; $u_3(C)$; $u_3(B)$	
t_{11}				$xl_4(C)$; $w_4(C)$; $u_4(C)$;

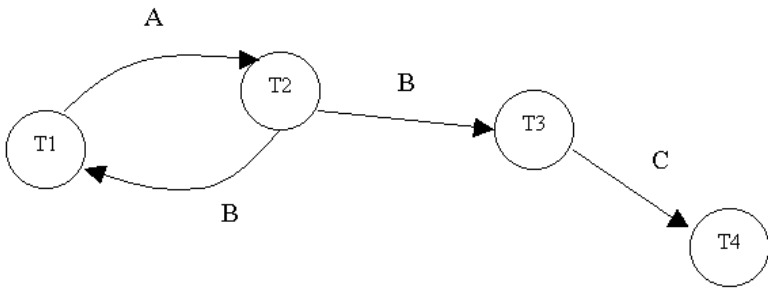

Inkonzisztens analízis problémája

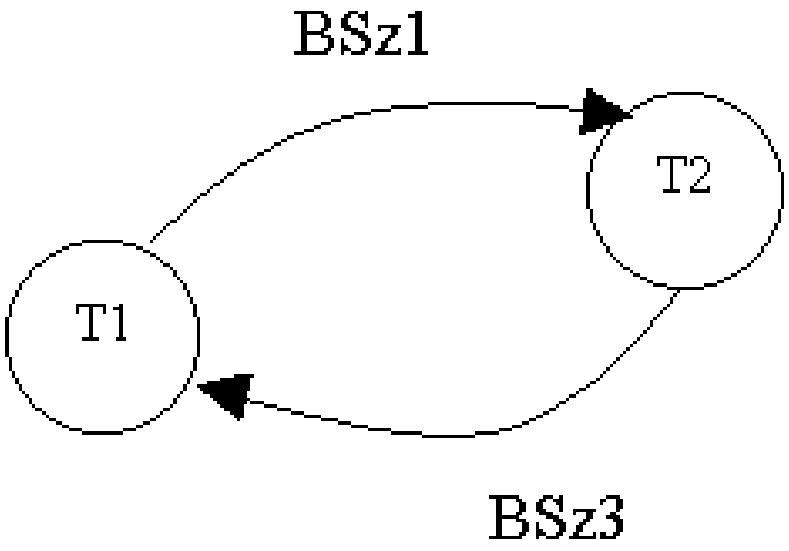

Ábra: Inkonzisztens analízisnek megfelelő várási gráf

Inkonzisztens analízis problémájának megoldása

Tranzakció 1	Idő	Tranzakció 2
-	|	-
sl_1(BankSz1); r_1(BankSz1);	t_1	-
-	|	-
sl_1(BankSz2); r_1(BankSz2);	t_2	-
-	|	-
-	t_3	xl_2(BankSz3); r_2(BankSz3);w_2(BankSz3)
-	|	-
-	t_4	xl_2(BankSz1); **vár**
-	|	-
sl_1 (BankSz3); **vár**	t_5	-
holtpont	|	**holtpont**
ABORT T_1	t_6	
u_1(BankSz1); u_1(BankSz2);	|	
	t_7	xl_2(BankSz1); r_2(BankSz1);w_2(BankSz1)
	|	u_2(BankSz1); u_2(BankSz3);
	|	COMMIT

Időkorlát mehanizmus

- Gyakorlatban: nincs minden rendszernek holtpont-felfedező mehanizmusa, csak *időtúllépés* (timeout) mehanizmusa:
  - Feltételezi, ha egy adott időintervallumban a tranzakció nem dolgozik semmit ⇔ holtpontban van.
  - Áldozatban: nem lesz semmi hiba; újraindítása rendszerfüggő:
    - Néhány rendszer újraindítja a tranzakciót (feltételezve, hogy változtak a feltételek, melyek a holtpontot okozták).
    - Más rendszer: “deadlock victim” hibakód az applikációnak ⇔ tranzakció újraindítása a programozó feladata.
    - Mindkét esetben ajánlatos tudatni a felhasználóval a történteket.

Szigorú kétfázisú lezárási protokoll (strict 2PL)

1. Egy tranzakció nem írhat az adatbázisba, míg nem éri el a COMMIT pontját.

2. Egy tranzakció nem szabadíthatja fel a zárait, míg be nem fejezi az írást az adatbázisba ⇔A zárak felszabadítása is a COMMIT pont után történik.

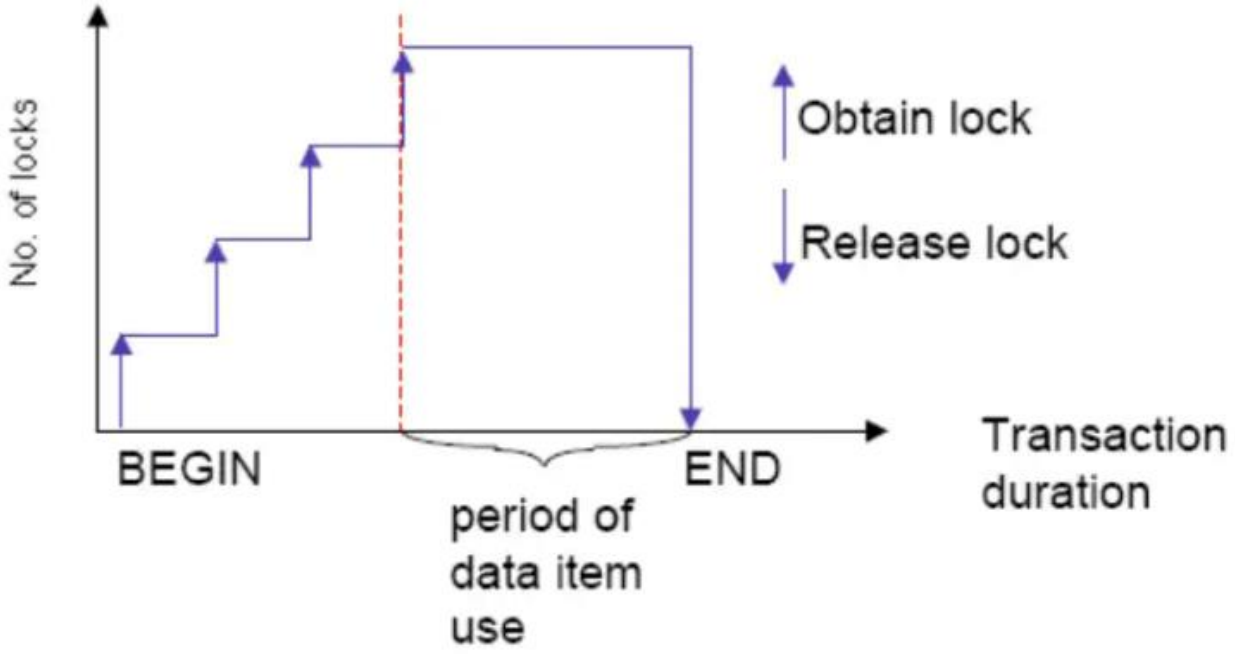

Szigorú kétfázisú lezárási protokoll (strict 2PL)

- Egy tranzakció, mely betartja a szigorú kétfázisú lezárási protokollt, a következő sorrendben hajtja végre a munkát:
  - betartja a kétfázisú lezárási protokollt;
  - mikor elérkezik a COMMIT ponthoz, beírja az adatbázisba a módosított adatbáziselemeket;
  - majd felszabadítja a zárakat.

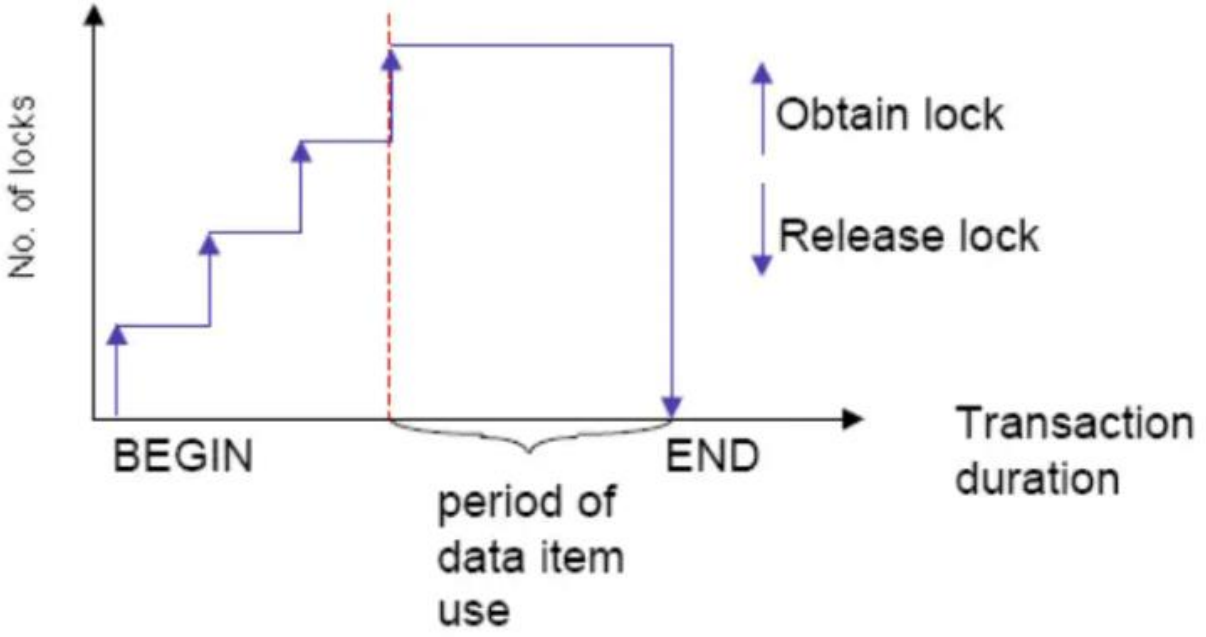

“piszkos adat olvasása” megoldása

Tranzakció 1	**Idő**	**Tranzakció 2**
$ul_1(P)$, $r_1(P)$	t_1	-
$xl_1(P)$, $w_1(P)$	t_2	-
-	t_3	$sl_2(P)$, **vár**
ROLLBACK	t_4	-
$u_1(P)$	|	-
-	t_5	$sl_2(P)$, $r_2(P)$

Tranzakciók SQL-ben

- Gyakorlatban - általában nem lehet megkövetelni, hogy a műveletek egymás után legyenek végrehajtva (túl sok van belőlük) ↔ párhuzamosság által nyújtott lehetőségek kihasználásának fontossága.
- ABKR-ek - biztosítják a sorbarendezhetőséget:
  - a felhasználó úgy látja, mintha a műveletek végrehajtása sorban történt volna *(valójában nem sorban történik)*.
- Tranzakciók kérhetnek különböző zárakat.
  - Ha az ütemező nem tudja megadni a kért zárat ⇒ a tranzakciók egy első-beérkezett-első-kiszolgálása (first-come-first-served) várási listába kerülnek, míg a szükséges adat felszabadul.

Elkülönítési szintek SQL-ben

Elkülönítési szintek SQL-ben

ISOLATION LEVEL (Elkülönítési szint)	*Dirty read (Piszkos adat olvasása)*	*Unrepeteable read (Nem ismételhető olvasás)*	*Fantom*
READ UNCOMMITTED (nem olvasásbiztos)	Igen	Igen	Igen
READ COMMITTED (olvasásbiztos)	Nem	Igen	Igen
REPETEABLE READ (megismételhető olvasás)	Nem	Nem	Igen
SERIALIZABLE (sorba rendezhető)	Nem	Nem	Nem

Elkülönítési szintek és megoldandó problémák

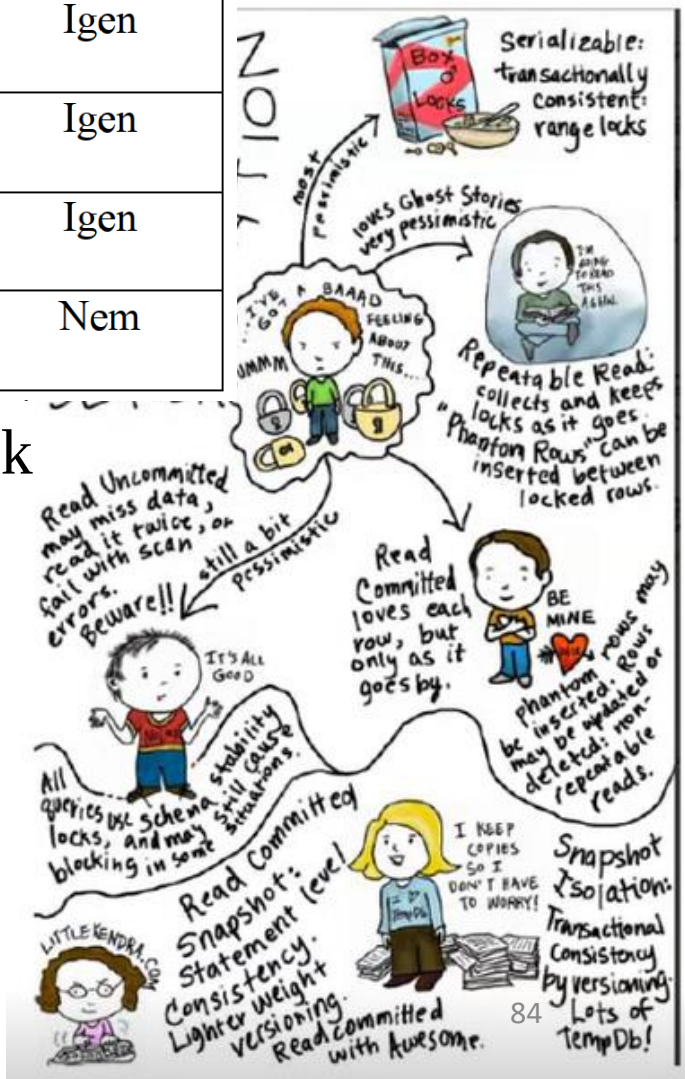

Nem ismételhető olvasás (nonrepeatable read)

- Előfordulása:
  - ha a tranzakciók párhuzamosan futnak
  - **A** tranzakció beolvas egy adatbáziselemet
  - Időközben **B** tranzakció módosítja ugyanazt az adatbáziselemet
  - Majd **A** tranzakció ismét beolvassa ugyanazt az adatbáziselemet

    $\Rightarrow$ **A** tranzakció „ugyanazt” az adatbáziselemet olvasta kétszer és két különböző értéket látott.

Nem ismételhető olvasás

A Tranzakció	Idő	B Tranzakció
$sl_1(P)$; $r_1(P)$; $u_1(P)$	t_1	-
-	|	-
-	t_2	$sl_2(P)$; $r_2(P)$;
-	|	$xl_2(P)$; $w_2(P)$;$u_2(P)$
-	|	-
$sl_1(P)$; $r_1(P)$; $u_1(P)$	t_3	-
-	|	-

$\Rightarrow$ Kiküszöbölése: REPEATABLE READ izolációs szint beállítása

Elkülönítési szintek SQL-ben

Fantom:

- A rendszer csak létező adatbáziselemeket tud zárolni.
  - Nem könnyű olyan elemeket zárolni, melyek nem léteznek, de később beszúrhatók.
- **T1** olvassa azon sorok halmazát, melyek adott feltételnek eleget tesznek.
- **T2** új sort illeszt a táblába, mely kielégíti a feltételt.
- **T1** megismétli a kérést

⇔ **T1** eredménye helytelenné válik.

Fantom

T1:

```
• SELECT AVG(Atlag)
   FROM Diakok
   WHERE CsopKod = '531'
```

• megismétli a kérést

➡ fantom-ot lát

• **T2** beszúr egy új diákot a Diakok táblába

⇒ Kiküszöbölése: SERIALIZABLE izolációs szint beállítása

Fantom

- Ez valójában nem konkurenciaprobléma, ugyanis a (T1, T2) soros sorrend ekvivalens azzal, ami történt.
- Van egy fantom sor a Diakok táblában, melyet zárolni kellett volna - mivel még nem létezett, nem lehetett zárolni.
  - Megoldás: sorok beszúrását és törlését az egész relációra vonatkozó írásnak kell tekinteni és X zárat kell kérni az egész relációra. Ezt nem kaphatja meg, csak ha a minden más zár fel van szabadítva – lsd. példa esetén a T1 befejezése után.
  - Más megoldás arra, hogy a rendszer megelőzze a fantom megjelenését: le kell zárjnia a hozzáférési utat (Acces Path), mely a feltételnek eleget tevő adathoz vezet.

Elkülönítési szintek SQL-ben

ISOLATION LEVEL (Elkülönítési szint)	*Dirty read (Piszkos adat olvasása)*	*Unrepeteable read (Nem ismételhető olvasás)*	*Fantom*
READ UNCOMMITTED (nem olvasásbiztos)	Igen	Igen	Igen
READ COMMITTED (olvasásbiztos)	Nem	Igen	Igen
REPETEABLE READ (megismételhető olvasás)	Nem	Nem	Igen
SERIALIZABLE (sorba rendezhető)	Nem	Nem	Nem

Elkülönítési szintek és megoldandó problémák

Elkülönítési szintek SQL-ben

- Az izolálási szintet a tranzakciók esetén a felhasználó beállíthatja:

  SET TRANSACTION ISOLATION LEVEL <szint>

- Elkülönítési szintek közötti relációk:
  - Ha > erősebb feltételt jelent, akkor az elkülönítés szintjei között fennállnak a következő relációk:

  SERIALIZABLE > REPEATEBLE READ > READ COMMITED > READ UNCOMMITED

- Ha minden tranzakciónak SERIALIZABLE az elkülönítési szintje, akkor több tranzakció párhuzamos végrehajtása esetén a rendszer garantálja, hogy az ütemezés sorbarendezhető.
- Ha egy ennél kisebb elszigeteltségi szinten fut egy tranzakció, a sorbarendezhetőség meg van sértve.

Elkülönítési szintek SQL-ben

- READ UNCOMMITED
  - piszkos, véglegesítés előtti adatokat is olvashatnak
- READ COMMITED
  - csak véglegesített, tiszta adatok olvashatók
- REPEATABLE READ
  - teljesül az ismételhető olvasás
  - két olvasás között bővülhet a tábla
- SERIALIZABLE
  - a teljesen soros végrehajtást kérvényezi
  - mindennemű módosítás tiltott

Elkülönítési szintek SQL-ben

- SERIALIZABLE
  - A tranzakció betartja a szigorú kétfázisú lezárási protokollt: lezárást alkalmaz, írás és olvasás előtt; tranzakció végéig tartja - az objektumhalmazon (indexen) is (fantom probléma elkerülése).
- REPEATABLE READ
  - Serializable –től abban különbözik, hogy indexet nem zárol – csak egyedi objektumokat, nem objektumhalmazokat is.
  - Olvasás előtt SLOCK, írás előtt XLOCK, tranzakció végéig tartja.

Elkülönítési szintek SQL-ben

- READ COMMITED
  - Implicit – nem enged meg az adatbázisból visszatéríteni olyan adatot, mely nincs véglegesítve (uncommited) (dirty read nem fordulhat elő).
  - Share lock-ot kér olvasás előtt a tranzakcióban szereplő objektumokra, utána rögtön felengedi – XLOCK írás előtt, tartja tranzakció végéig.
- READ UNCOMMITED
  - share lock-ot nem kér olvasás előtt, sem XLOCK-ot írás esetén
  - elolvashatja egy futó tranzakció által végzett változtatást, mely még nem volt véglegesítve
  - ha valaki más közben kitörli az adatot, melyet olvasott, hibát sem jelez, vagy törli az egész táblát
  - nem ajánlott egyetlen applikációnak sem
  - esetleg, olyan statisztikai kimutatások esetén, ahol egy-két változtatás nem lényeges.

Csak olvasó tranzakciók

- Ajánlott használni: ha a tranzakció csak olvas és nem módosítja az adatbázis tartamát.
- Az utasítás, amivel ezt közölhetjük az ABKR-el:

  SET TRANSACTION READ ONLY;

⇒ optimálisabb ütemezés megvalósítása

Források

- Jánosi-Rancz Katalin Tünde slide-jai *(Sapientia, Marosvásárhely)*
- Varga Ibolya slide-jai *(BBTE, Kolozsvár)*
- Katona Gyula Y. slide-jai *(BME, Budapest)*